

Validation of a Multidimensional Education Model Aimed at Enhancing Academic Performance with Emphasis on Social-Political, Psychological, and Spiritual-Moral Development in Secondary School Students

Marziyeh Faghih Abdollahi¹, Mitra Sadoughi^{2*}, Esmail Kazempour³

1. Ph.D. Student, Department of Educational Management, Tonekabon Branch, Islamic Azad University, Tonekabon, Iran

2. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Tonekabon Branch, Islamic Azad University, Tonekabon, Iran

3. Associate Professor, Department of Educational Management, Tonekabon Branch, Islamic Azad University, Tonekabon, Iran

ABSTRACT

The present study aimed to validate a multidimensional education model designed to enhance academic performance, emphasizing social-political, psychological, and spiritual-moral development in secondary school students. This research employed a correlational design using structural equation modeling (SEM). The study population included all secondary school teachers in Mazandaran Province with academic backgrounds in various educational disciplines, educational psychology, counseling, sociology, political science, theology, and Islamic studies who were active in the academic year 2023–2024. To estimate the sample size, Cochran's formula was used, and considering a 20% attrition rate, the final sample consisted of 320 participants selected randomly. To assess the construct validity of the proposed model, first-order and second-order confirmatory factor analyses were conducted using AMOS24 software. Additionally, the paradigmatic model of the study was analyzed using structural equation modeling with a partial least squares approach (PLS-3 software). Regression coefficients for direct effects were reported for all model pathways. Based on the findings, the standardized factor loadings for each primary and secondary dimension of the multidimensional education model aimed at enhancing academic performance with emphasis on social-political, psychological, and spiritual-moral development exceeded 0.40, confirming their validity. The convergent and divergent validity of the proposed model's scales was also appropriate. Furthermore, the overall model fit was confirmed, demonstrating that both the structural and measurement models effectively explained the study variables. Thus, implementing the model developed in this research for multidimensional education to enhance academic performance, with an emphasis on social-political, psychological, and spiritual-moral development in secondary school students, is an effective and highly valid approach.

Received: 18 Sep 2024

Accepted: 02 Nov 2024

Available Online: 22 Dec 2024

Keywords

Multidimensional education, social-political development, psychological development, spiritual-moral development, academic performance

How to cite:

Faghih Abdollahi, M., Sadoughi, M., & Kazempour, E. (2024). Validation of a Multidimensional Education Model Aimed at Enhancing Academic Performance with Emphasis on Social-Political, Psychological, and Spiritual-Moral Development in Secondary School Students. *Study and Innovation in Education and Development*, 4(4), 37-55.

* Corresponding Author:

Dr. Mitra Sadoughi

E-mail: sadoughi_mitra@yahoo.com

© 2024 the authors. Published by Institute for Knowledge, Development, and Research.

This is an open access article under the terms of the [CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) License.

EXTENDED ABSTRACT

INTRODUCTION

The education system plays a pivotal role in shaping a nation's development through human capital investment, with students as its most critical output. Effective education enhances knowledge, skills, and attitudes, thereby addressing societal needs (1). The success of any educational system hinges on students' academic performance, which is influenced by various factors, both internal and external. External factors include school environment, teaching methods, and social interactions, while internal factors encompass intelligence, motivation, and emotional well-being (3, 4).

Students with negative social performance in limited educational environments often lack opportunities for interpersonal growth, exhibiting impulsivity and social incompetence (5). Moreover, fostering social, political, psychological, and spiritual-moral dimensions in education is crucial for comprehensive student development (6, 7).

Spiritual and moral education, in particular, aids adolescents in finding purpose, identity, and emotional stability (12). This multidimensional approach to education has been endorsed by various studies, emphasizing its role in improving academic and personal outcomes (8, 17). However, existing literature lacks an integrated model for enhancing academic performance by combining these dimensions. This study aims to validate such a multidimensional education model focusing on secondary school students.

METHODS AND MATERIALS

The study employed a correlational design with structural equation modeling (SEM) to validate the proposed model. The target population included secondary school teachers in Mazandaran Province, specializing in disciplines like education, psychology, sociology, and theology during the 2023–2024 academic year. A sample of 320 participants was selected using Cochran's formula with a 20% attrition margin.

Data collection was conducted through a researcher-developed questionnaire encompassing five dimensions: causal conditions, contextual conditions, intervening conditions, strategies, and outcomes. The validity of the questionnaire was confirmed through expert reviews, and its reliability was ensured using Cronbach's alpha, with values exceeding 0.7.

First-order and second-order confirmatory factor analyses were conducted using AMOS24, while SEM with a partial least squares approach was performed using PLS-3 to validate the structural model. The model fit was assessed through indices like R^2 and GOF.

FINDINGS

Demographic analysis revealed that 53.1% of the sample were male, 45.3% were aged 31–40, and 61.6% held master's degrees. The confirmatory factor analysis indicated standardized factor loadings exceeding 0.4 for all dimensions, validating the model. Key results include:

- **Causal conditions:** Factors like educational, social-political, psychological, and spiritual-moral influences showed strong factor loadings (e.g., 0.867 for educational causes).
- **Contextual conditions:** Elements such as economic and cultural infrastructure demonstrated significant loadings (e.g., 0.906 for cultural infrastructure).
- **Intervening conditions:** Barriers like economic and social obstacles had notable loadings (e.g., 0.879 for economic barriers).
- **Strategies and outcomes:** Educational and social strategies led to positive academic, psychological, and moral outcomes, with strategies explaining 80.5% of the variance in outcomes.

The GOF index of 0.398 confirmed the overall model's robustness.

DISCUSSION AND CONCLUSION

The study successfully validated a multidimensional education model aimed at enhancing academic performance among secondary school students by emphasizing social-political, psychological, and spiritual-moral dimensions. The results confirmed the model's validity, demonstrating consistency with previous research findings (3, 14, 16-19). The robust factor loadings associated with the components of the model highlighted its strong structural foundation and reliability, which were supported by effective qualitative and quantitative validation methods. These results indicate that the components of the multidimensional education model were accurately extracted and provide a comprehensive framework for addressing diverse aspects of student development.

The findings underscore the importance of integrating cognitive and metacognitive skills, practical learning approaches, and technological advancements in educational content to foster academic achievement. Alongside these elements, the model places significant emphasis on fostering social awareness, independence, and responsibility among students. Social-political education was found to be critical, equipping students with the skills needed for active civic participation and fostering a positive attitude toward political engagement. Similarly, the psychological dimension of the model highlighted the role of self-awareness, emotional regulation, and the development of self-esteem and self-

concept in promoting student well-being and academic success. Furthermore, the spiritual and moral aspects of the model emphasized the cultivation of ethical values, spiritual awareness, and meaningful connections, which were shown to significantly influence students' emotional and intellectual growth.

In addition to these dimensions, the study stressed the importance of creating a supportive educational environment and addressing external barriers, such as economic and social challenges. The effective implementation of the multidimensional education model requires the removal of these barriers, which act as intervening conditions, and the establishment of a conducive context. Such an environment enables the successful execution of the strategies proposed by the model and maximizes the positive outcomes, including academic, psychological, and social benefits. For instance, addressing economic disparities and enhancing students' access to resources were identified as critical for fostering psychological resilience and academic engagement.

The study also explored the relationships between causal conditions, contextual factors, and the strategies and outcomes of the model. Causal factors, such as educational practices, social-political influences, psychological supports, and spiritual-moral considerations, were identified as pivotal in shaping the model's central components. These conditions directly influenced the strategies adopted to implement the model, which in turn generated tangible outcomes, including improved academic performance, better social skills, and enhanced emotional well-being. The contextual conditions, characterized by stable patterns tied to specific settings, were also shown to significantly impact the strategies, highlighting the importance of tailoring interventions to the unique needs of each educational context. Additionally, intervening conditions, such as socio-cultural and economic obstacles, emerged as significant factors that could hinder the effectiveness of these strategies if not adequately addressed.

The findings also revealed limitations, such as the inherent challenges in eliminating researcher bias in qualitative studies. To mitigate this, the study suggests combining qualitative methods, such as content analysis and semi-structured interviews, with quantitative validation techniques. Another limitation pertains to the generalizability of the results. While the study provides valuable insights for secondary school education, applying the model to other educational levels or student populations requires caution. Future research should explore the model's applicability to different educational settings, including higher education, to enhance its scope and relevance.

The study concludes with several practical recommendations for policymakers and educators. It emphasizes the need for hands-on, experiential learning opportunities to encourage curiosity and deep knowledge acquisition among students. Teachers are encouraged to actively involve students in innovative and collaborative learning processes to enhance their skills and knowledge. Additionally, fostering social connections through group discussions and events is vital for improving students' interpersonal skills. The study highlights the importance of integrating political education into school curricula, enabling students to develop civic competencies and participate responsibly in society. It also recommends providing psychological support through in-school counselors to address students' emotional and mental health challenges. Lastly, the study underscores the role of spiritual and moral education in nurturing ethical values and resilience, urging a coordinated effort by educational institutions, families, and media to promote these aspects effectively.

In summary, the validated multidimensional education model offers a robust framework for holistic student development by addressing academic, social, psychological, and moral dimensions. Its implementation requires careful consideration of contextual and intervening factors, along with a commitment to addressing systemic barriers. By doing so, the model has the potential to produce transformative educational outcomes, fostering well-rounded individuals equipped to contribute meaningfully to society.

اعتباریابی الگوی آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه

مرضیه فقیه عبدالهی^۱، میترا صدوقی^{۲*}، اسماعیل کاظم پور^۳

۱. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت آموزشی، واحد تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران
۲. استادیار، گروه علوم تربیتی، واحد تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران
۳. دانشیار، گروه مدیریت آموزشی، واحد تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران

چکیده

هدف پژوهش حاضر اعتباریابی الگوی آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه بود. پژوهش حاضر از نوع همبستگی با استفاده از مدل یابی معادلات ساختاری می‌باشد. جامعه پژوهش را کلیه دبیران دوره متوسطه با تحصیلات مرتبط با گرایش‌های مختلف علوم تربیتی، روانشناسی تربیتی، مشاوره، جامعه‌شناسی علوم سیاسی، الهیات و معارف شاغل در آموزش و پرورش استان مازندران تشکیل دادند که در بازه زمانی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ مشغول به فعالیت بودند. بنابراین برای برآورد حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شد و با در نظر گرفتن ریزش ۲۰ درصدی در نهایت حجم نمونه ۳۲۰ نفر به صورت تصادفی انتخاب شدند. برای بررسی روایی سازه الگوی پیشنهادی از تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول و دوم با نرم افزار AMOS24 و جهت بررسی الگوی پارادایمی پژوهش از رویکرد معادلات ساختاری مبتنی بر روش حداقل مجذورات جزئی با نرم افزار PLS-3 استفاده شد و ضرایب رگرسیون اثرات مستقیم برای تمام مسیرهای مدل گزارش گردید. بر اساس یافته‌های به دست آمده، بار عاملی استاندارد برای تک تک مقوله‌های اصلی و فرعی هر یک از عوامل آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه بیشتر از ۰/۴ و مورد تایید بود. روایی همگرا و روایی واگرایی مقیاس‌های مدل پیشنهادی نیز مناسب بودند. همچنین برازش کلی مدل تایید گردید و مجموع مدل ساختاری و مدل اندازه‌گیری کیفیت مناسب در تبیین متغیرهای پژوهش داشتند. بنابراین استفاده از الگوی به دست آمده در پژوهش حاضر برای انجام موفقیت آمیز آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه، روشی موثر خواهد بود که از اعتبار بالایی نیز برخوردار است.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۶/۲۸

تاریخ اصلاحات: ۱۴۰۳/۰۸/۱۲

تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۱۰/۰۲

کلیدواژه‌ها

آموزش چندبعدی، تربیت اجتماعی-سیاسی، تربیت روانشناختی، تربیت معنوی-اخلاقی، عملکرد تحصیلی.

شیوه ارجاع دهی:

فقیه عبدالهی، مرضیه، صدوقی، میترا، و کاظم پور، اسماعیل. (۱۴۰۳). اعتباریابی الگوی آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه. پژوهش و نوآوری در تربیت و توسعه، ۴(۴)، ۵۵-۳۷.

نویسنده مسئول:

دکتر میترا صدوقی

پست الکترونیکی: sadoughi_mitra@yahoo.com

نظام آموزش و پرورش به عنوان بارزترین نمود سرمایه‌گذاری نیروی انسانی نقش اصلی را در زمینه توسعه هر کشور بر عهده دارد. لذا سازمان‌های آموزشی از جایگاه و اهمیت ویژه‌ای برخوردار هستند و دانش‌آموزان به عنوان محصول نظام آموزشی از طریق همین نظام‌های تعلیم و تربیت تغییراتی را در زمینه‌های دانش، توانش و نگرش تجربه می‌کنند و بدین ترتیب نیازهای مختلف جامعه از طریق همین افراد در آینده مرتفع می‌گردد (1). به عبارتی، ثمربخشی آموزش و پرورش از یک سو، تبدیل کردن انسان‌های مستعد به انسان‌های سالم، بالنده، متعادل و رشدیافته است و از سوی دیگر تامین‌کننده نیازهای نیروی انسانی جامعه در بخش‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی، روانی و معنوی می‌باشد. در این فرایند عواملی وجود دارد که می‌تواند عملکرد، سازندگی و تعالی دانش‌آموزان را به صورت منفی یا مثبت تحت تاثیر قرار دهد (2).

یکی از مهمترین کارایی نظام آموزشی، پیشرفت و موفقیت در عملکرد تحصیلی¹ دانش‌آموزان است و عوامل مختلفی می‌توانند در عملکرد تحصیلی تاثیرگذار باشند که به طور کلی این عوامل را می‌توان به دو دسته عوامل محیطی یا بیرونی و عوامل شخصی یا درونی تقسیم کرد که برخی از مهم‌ترین عوامل بیرونی تاثیرگذار بر عملکرد تحصیلی عبارت از جو اجتماعی مدرسه، جو عاطفی کلاس، موقعیت یادگیری، مشارکت فرد در یادگیری، تأثیر گروه‌های همسان، تعیین اهداف قابل وصول، بازخورد به دانش‌آموزان از نتایج، برنامه درسی، وجود کتاب‌های درسی و مواد آموزشی، رفتار معلم، انتظارات معلم از دانش‌آموز، شیوه تدریس معلم و پاداش و انتقادات معلم می‌باشند (3). همچنین برخی از مهمترین عوامل درونی تاثیرگذار بر عملکرد تحصیلی شامل هوش، باانگیزه بودن یادگیرنده، نیاز به پیشرفت، استعداد، علاقه، انتظار فرد از خود و دیگران، رضایت ناشی از دست‌یابی به اهداف، ارتباط محتوای آموزشی با نیازهای اساسی فرد، مرکز کنترل و خودپنداره تحصیلی می‌باشد (4).

همچنین دانش‌آموزان دارای عملکرد اجتماعی² منفی در محیط‌های محدود آموزشی فرصت‌های کمتری برای کشف ماهیت بین‌فردی روابط اجتماعی دارند، در هنگام پاسخگویی اغلب تکانشی هستند، ممکن است از احساسات و دیدگاه‌های خود و دیگران آگاه نباشند، برای شناسایی موقعیت‌های مشکل‌ساز تلاش می‌کنند و فاقد صلاحیت اجتماعی و تحصیلی می‌باشند (5). بنابراین اجتماعی شدن، یک فرآیند دو جانبه ارتباطی میان فرد و جامعه است و بر این اساس، عملکرد اجتماعی دانش‌آموزان تحت تاثیر ارزش‌ها، اعتقادات و معیارهای رفتاری که مدرسه از آن‌ها انتظار دارد، قرار دارد و نفوذی که مدرسه در اجتماعی کردن می‌تواند داشته باشد، به دانش‌آموزان، معلمان و برنامه‌های آموزشی بستگی دارد (6). لذا وجود برنامه آموزشی مشخص برای ارتقاء عملکرد اجتماعی دانش‌آموزان، در کنار و

4. academic performance

6. social function

در بتن برنامه آموزشی رسمی در مدارس می‌تواند علاوه بر افزایش مهارت‌های اجتماعی، جنبه‌های دیگر از جمله کارکرد روانی، تحصیلی و رفتاری دانش‌آموزان را نیز تحت تاثیر قرار دهد (7).

با توجه به انتظاری که در نظام تعلیم و تربیت در رابطه با پرورش همه جانبه قابلیت‌ها و توانایی‌های انسان می‌رود، به نظر می‌رسد پرورش بعد سیاسی نیز به عنوان یکی از ساحت‌ها و قلمروهای اساسی تعلیم و تربیت با توجه به وسعت عمل آن در سطح فردی و اجتماعی از اهمیت اساسی برخوردار است (8). تربیت سیاسی^۱ باعث می‌شود فرد نقش مناسبی را در حیات سیاسی جامعه‌اش ایفا کند و این فرصت را دارد که در وضع تبیین اهداف و ارزش‌های عمومی برای جامعه، سهیم و شریک باشد (اوموتایو^۲ و همکاران، ۲۰۲۰). آموزش ارزش‌ها و جهت‌گیری‌های سیاسی به وسیله ابزارهای تربیت نظیر خانواده، مدرسه، گروه‌ها، دوستان و وسایل ارتباط جمعی، فرآیندی است که در ضمن آن فرهنگ سیاسی جامعه به نسل بعد منتقل می‌شود. به طوری که خانواده در دوران کودکی نخستین و مهم‌ترین سازنده ساختار رشد سیاسی فرد محسوب می‌شود و پس از خانواده، مدرسه در تربیت سیاسی نوجوانان تاثیر قابل ملاحظه‌ای دارد (9).

در ضمن با نگاهی دقیق‌تر باید عنوان کرد که بهداشت روانی سالم به عنوان یکی از مهمترین مسائل دانش‌آموزان، نیازمند رعایت اصولی است که با در نظر گرفتن آن‌ها مطمئن می‌توان روح و روان و جسم و جان دانش‌آموزان را سالم نگه داشت (3). در واقع شور و شوق به تحصیل، فعال شدن حس کنجکاوی و افزایش خلاقیت دانش‌آموزان ارتباط نزدیکی با سلامت روانشناختی حاصل از محیط آموزشی آن‌ها دارد (10). به طوری که عملکرد روانشناختی^۳ مثبت یکی از مفاهیم و مولفه‌های اساسی زندگی دانش‌آموزان به شمار می‌رود و ارتباط تنگاتنگی با موفقیت دانش‌آموزان در آینده دارد و متولیان تعلیم و تربیت باید با شناخت عوامل موثر بر توانایی‌های روانشناختی و فراهم آوردن شرایط روانی مناسب در مدارس، زمینه موفقیت دانش‌آموزان را در عرصه‌های مختلف زندگی هموار سازند (11).

همچنین عملکرد معنوی^۴، یک فرایند مستمر تفسیر است که نتیجه نحوه ساخته شدن احساس فرد از خودش بوده و در جریان زندگی اتفاق می‌افتد. معنویت برای زندگی انسان‌ها به خصوص برای دانش‌آموزانی که در دوره متوسطه و در سن نوجوانی به سر می‌برند، دارای اهمیت بسیاری است، زیرا آن‌ها به دنبال هدف، معنا و هویت در زندگی خود هستند و در دورانی می‌باشند که قدرت تصمیم‌گیری، آرامش درونی، خودآگاهی و سازگاری اجتماعی-اخلاقی برای آن‌ها بسیار اهمیت دارد (12). تربیت اخلاقی^۵ نیز به نوجوانان امکان می‌دهد تا اصول و ارزش‌های اخلاقی را درک کرده، مهارت‌های اجتماعی را توسعه دهند، شخصیت خود را تقویت کنند، و

2. political education
3. Omotayo
4. psychological function
5. spiritual function
6. moral education

رفتارهای اخلاقی و مسئولانه را به خوبی اجرا کنند و باعث ارتقاء درستی، عدالت، احترام به دیگران، و مسئولیت‌پذیری در جامعه شوند (13). لذا شناخت الگویی که ساحت معنوی-اخلاقی دانش‌آموزان از آن پیروی کرده و قابلیت تعمیم داشته باشد مورد نیاز است.

بسیاری از پژوهش‌های پیشین، عوامل موثر بر ارتقاء عملکرد دانش‌آموزان در حیطه‌های تحصیلی، اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی را مورد بررسی قرار داده‌اند و اعتبار الگوهای به دست آمده در این زمینه را تایید کرده‌اند که در اینجا به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود: نتایج پژوهش رضایی نسب و فتوحی (۱۴۰۲) نشان داد عوامل موثر بر افت تحصیلی دانش‌آموزان متوسطه شامل عوامل درونی نظام آموزشی مانند نامناسب بودن محتوای برنامه‌ها با نیازها، استعدادها و علایق دانش‌آموزان، نامناسب بودن شرایط و فضای کلاس درس با نیازها و شرایط اجتماعی-روانی دانش‌آموزان، نامناسب بودن معلمان از نظر شایستگی‌ها و شیوه تدریس و تعامل معلم و شاگرد و عوامل بیرونی نظام آموزشی مانند فقر و محرومیت اقتصادی، وضعیت خانوادگی و فقر فرهنگی است و الگوی به دست آمده از اعتبار مطلوبی برخوردار بود (3). ایزدپناه و همکاران (۱۴۰۱) در مطالعه‌ای به این نتیجه رسیدند عوامل روانشناختی محیط یادگیری موثر شامل پشتیبانی معلمان، حس تعلق، ارتباط گروه همسالان، پذیرش تفاوت و گوناگونی، گزارش مشکلات و شفافیت قوانین مدرسه می‌باشند و این عوامل از اعتبار مطلوبی برخوردار بودند (14). نتایج مطالعه پورهاشمی و همکاران (۱۴۰۱) نیز نشان داد شرایط زمینه‌ای ارتقاء عملکرد تحصیلی شامل خودمسئولی، خویشتن‌پذیری و خودشفقت‌ورزی، ارزش‌ها و باورهای تاریخی و بومی و راهبردهای ارتقاء عملکرد تحصیلی شامل خودتأییدی و ابراز وجود، افزایش هوش عمومی و اجتماعی، الگوی مناسب، حمایت اجتماعی، انتقال ارزش‌های مطلوب و پیامدهای ارتقاء عملکرد تحصیلی شامل هدفمند و آگاهانه زیستن می‌باشند و الگوی پارادیمی به دست آمده از اعتبار مناسبی برخوردار بود (15). وکیل‌زاده دیزجی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که پیامدهای شکل‌گیری هوش معنوی شامل تحول در جهان‌بینی برای تحکیم ارتباط با خدا، دریافت الهامات، پرورش حس زیبایی‌شناختی و احساس رضایت از زندگی، دستیابی به آرامش درونی به عنوان مهمترین پیامد، موفقیت در زندگی و رشد ارزش‌های اخلاقی و شرایط زمینه‌ای در شکل‌گیری هوش معنوی دانش‌آموزان عوامل درون فردی، عوامل بیرونی یا محیطی، ارزش‌های دینی و فرادینی می‌باشند و اعتبار الگو نیز تایید شد (16). فتحی‌آذر و همکاران (۱۳۹۶) نیز در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که چالش‌های ارتباطی، چالش‌های انضباطی، کاهش انگیزه، عدم مهارت در حل مسأله، سردرگمی هویت و چالش‌های عاطفی-هیجانی به عنوان مهم‌ترین چالش‌های هیجانی-اجتماعی و تحصیلی دانش‌آموزان می‌باشند که دارای اعتبار مطلوبی بودند (17). نتایج مطالعه استنگ-رابرینگ و همکاران (۲۰۲۳) نشان داد موانع رشد بهزیستی روانشناختی در دانش‌آموزان شامل فشار والدین و معلمان برای پیشرفت و تجربه استرس است و الگوی به دست آمده از موانع تایید گردید (18). بر اساس یافته‌های مطالعه تیندل و همکاران (۲۰۲۲)، عوامل روانی-اجتماعی موثر بر عملکرد دانش‌آموزان شامل حمایت اجتماعی، انگیزه، استرس، رضایت، خودکارآمدی، اضطراب و افسردگی، پیشرفت تحصیلی قبلی، تلاش، سازگاری، خانواده و عواطف می‌شوند که دارای اعتبار مناسبی نیز می‌باشند (19).

با این وجود، شکاف عمده پژوهش‌های انجام شده در گذشته این است که در مطالعات پیشین عوامل موثر و استراتژی‌های توسعه الگوهای آموزشی چندبعدی در هر کشور منحصر به فرد است و با توجه به توانمندی‌ها، اقتضائات و شرایط زمینه‌ای هر کشور باید طراحی و پیگیری شود و عدم وجود این الگو، امکان رسیدن به اهداف ترسیم شده نظام آموزشی را غیرممکن می‌کند. همچنین امروزه حجم انتظارات، تنوع درخواست‌ها و عمق توقعات مرتبط با نظام‌های آموزش و پرورش در جهان، و از جمله ایران، زیاد است و این نظام با شرایط، امکانات، روش‌ها و آموزش‌های فعلی نمی‌تواند پاسخگوی همه آن‌ها بوده و به نحو شایسته از عهده مأموریت و رسالت خود برآیند. لذا تحول در نظام‌های آموزش و پرورش به عنوان پیش‌نیاز نیل به اهداف توسعه پایدار و دستیابی دانش‌آموزان به عملکرد سالم و مثبت در زمینه‌های مختلف از اهمیت بالایی برخوردار است. ولی با وجود این که آموزش و پرورش از بنیادی‌ترین بسترهای توسعه به منظور بهبود استانداردهای زندگی و ارتقای مستمر کل جامعه و نظام اجتماعی به سوی زندگی انسانی‌تر از طریق توسعه عملکردهای علمی، روانشناختی، اجتماعی-سیاسی و معنوی-اخلاقی به عنوان زیربنا و زمینه‌ساز اصلی روند بهینه‌سازی جامعه است، مسنله این است که عدم وجود الگوی آموزشی جامع و اعتباریابی آن در این حیطه‌ها باعث شده مرجعیت آموزش و پرورش در ایران در مقایسه با گذشته کاهش یابد و به دنبال آن، ابعاد و سطوح گوناگون عملکردهای مثبت در زمینه‌های مختلف نیز در بین دانش‌آموزان تا حدودی تضعیف شود.

در کل در کشور ایران با وجود کاستی‌های موجود، برای عملکرد دانش‌آموزان در برخی زمینه‌ها گام‌های مناسبی برداشته شده است، اما آنچه نبود آن در تمام عرصه‌های کشور محسوس است، بی‌توجهی به ایجاد الگوی آموزشی مناسب برای ارتقاء عملکرد در مهمترین حیطه‌های زندگی از جمله تحصیل، سلامت روانی و اجتماعی-سیاسی و معنوی-اخلاقی در دانش‌آموزان و اعتباریابی آن می‌باشد، زیرا در هر نظام آموزشی، عوامل بسیار با یکدیگر در تعامل قرار می‌گیرند تا یادگیری، یاددهی، رشد و موفقیت برای فراگیران حاصل گردد و مقدمه‌ای برای توجه جدی به میزان اعتبار و اهمیت هر یک از عوامل موثر بر آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید برساحت‌های تربیت اجتماعی - سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه باشد. لذا پس از کشف مدلی جامع در زمینه ج آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید برساحت‌های تربیت اجتماعی - سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش‌آموزان و شناسایی عوامل علی، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدهای مرتبط با مقوله محوری، این پژوهش با هدف اعتباریابی الگوی آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید برساحت‌های تربیت اجتماعی - سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش‌آموزان انجام شد.

روش پژوهش

طرح پژوهش حاضر، همبستگی با استفاده از تحلیل عامل تاییدی و مدل‌یابی معادلات ساختاری بود.

جامعه آماری این پژوهش شامل دبیران دوره متوسطه با تحصیلات مرتبط با گرایش‌های مختلف علوم تربیتی، روانشناسی تربیتی، مشاوره، جامعه‌شناسی علوم سیاسی، الهیات و معارف شاغل در آموزش و پرورش استان مازندران بود. برای برآورد حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شد که در این فرمول، تعداد اعضای نمونه بدست آمده برای جامعه مذکور ۲۵۱ نفر می‌باشند، ولی با در نظر گرفتن ریزش ۲۰ درصدی، در نهایت حجم نمونه ۳۲۰ نفر در نظر گرفته شد. روش نمونه‌گیری مورد استفاده در پژوهش حاضر نمونه‌گیری تصادفی بود.

برای جمع‌آوری داده‌ها در پژوهش حاضر از پرسشنامه محقق‌ساخته حاصل از طراحی الگوی آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی - سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش‌آموزان استفاده شد. این پرسشنامه دارای ۱۳۳ سوال و ۵ قسمت شرایط علی، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها می‌باشد. به طوری که مولفه‌های این پرسشنامه در قسمت شرایط علی آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش‌آموزان شامل علل علمی-آموزشی، علل اجتماعی-سیاسی، علل روانشناختی و علل معنوی-اخلاقی؛ در قسمت شرایط زمینه‌ای آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش‌آموزان شامل زیرساخت‌های اقتصادی، زیرساخت‌های آموزشی و زیرساخت‌های فرهنگی؛ در قسمت شرایط مداخله‌گر آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش‌آموزان شامل موانع آموزشی، موانع انسانی، و موانع اجتماعی-فرهنگی و موانع اقتصادی؛ در قسمت پیامدهای آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش‌آموزان شامل پیامدهای علمی-آموزشی، اجتماعی-سیاسی، اعتقادی-اخلاقی و روانشناختی؛ در قسمت راهبردهای آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش‌آموزان شامل راهبردهای آموزشی، راهبردهای اجتماعی-سیاسی و راهبردهای اعتقادی-اخلاقی و راهبردهای روانشناختی بودند. این پرسشنامه در طیف ۵ گزینه‌ای (از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم) طراحی و تنظیم شد. جهت بررسی روایی صوری، پرسش‌نامه‌ها در اختیار خبرگان و اساتید فن قرار گرفته و از آنان نظرخواهی شد. به این ترتیب تغییراتی در نحوه نگارش، جمله بندی و ویرایش املائی انجام پذیرفت. همچنین محاسبه نسبت روایی محتوا، عدد ۰/۷۷ را نشان داد و مشخص شد تمام سوالات پرسشنامه اعتبار لازم را دارا هستند. همچنین به منظور اندازه‌گیری قابلیت اعتماد ابزار اندازه‌گیری، از روش آلفای کرونباخ استفاده شد و نتایج نشان داد آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷ و ابزار اندازه‌گیری دارای پایایی است.

در نهایت جهت اعتباریابی الگوی آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی - سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش‌آموزان از تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول و دوم با نرم افزار AMOS24 و جهت

بررسی الگوی پارادایمی پژوهش از رویکرد معادلات ساختاری مبتنی بر روش حداقل مجذورات جزئی با نرم افزار PLS-3 استفاده شد و ضرایب رگرسیون اثرات مستقیم برای تمام مسیرهای مدل گزارش گردید.

یافته‌ها

جدول ۱ مشخصات جمعیت شناختی ۳۲۰ نفر افراد شرکت‌کننده در پژوهش حاضر است. بیشتر نمونه‌های مورد مطالعه از نظر جنسیت ۱۷۰ نفر (۵۳/۱ درصد) مرد، از نظر سنی ۱۴۵ نفر (۴۵/۳ درصد) در طیف ۳۱-۴۰ سال، از نظر سابقه کار ۱۱۲ نفر (۳۵ درصد) ۱۶-۲۰ سال و از نظر سطح تحصیلات ۱۹۷ نفر (۶۱/۶ درصد) کارشناسی ارشد بودند. اطلاعات جمعیت شناختی در جدول ۲-۴ نشان داده شده است.

جدول ۱. مشخصات جمعیت شناختی نمونه پژوهش

متغیرهای جمعیت شناختی	تعداد	درصد
جنسیت		
زن	۱۵۰	۴۶/۹
مرد	۱۷۰	۵۳/۱
سن (سال)		
۲۵-۳۰	۲۵	۷/۸
۳۱-۴۰	۱۴۵	۴۵/۳
۴۱-۵۰	۱۲۶	۳۹/۳
>۵۰	۲۴	۷/۶
سابقه کار (سال)		
<۱۰	۴۳	۱۳/۴
۱۰-۱۵	۸۷	۲۷/۲
۱۶-۲۰	۱۱۲	۳۵
>۲۰	۷۸	۲۴/۴
سطح تحصیلات		
کارشناسی	۶۸	۲۱/۳
کارشناسی ارشد	۱۹۷	۶۱/۶
دکتری	۵۵	۱۷/۲

سپس برای اعتباریابی الگوی آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی - سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش آموزان، از روایی سازه و تحلیل عامل تأییدی استفاده شد. بنابراین بار عاملی هر یک از مقوله‌های اصلی و فرعی مدل پارادایمی الگوی آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش آموزان دوره دوم متوسطه در جدول ۲ نشان داده شده است.

جدول ۲. ضرایب بارهای عاملی به تفکیک مقوله‌های اصلی و فرعی

مقوله اصلی	مقوله فرعی	بار عاملی	مقوله اصلی	مقوله فرعی	بار عاملی
شرایط علی	علل علمی-آموزشی	۰/۸۶۷	شرایط مداخله‌گر	موانع آموزشی	۰/۸۱۶
	علل اجتماعی-سیاسی	۰/۸۵۴		موانع انسانی	۰/۹۰۶
	علل روانشناختی	۰/۵۵۱		موانع اجتماعی-فرهنگی	۰/۸۵۶
	علل معنوی-اخلاقی	۰/۴۵۸		موانع اقتصادی	۰/۸۷۹
شرایط زمینه‌ای	زیرساخت‌های اقتصادی	۰/۷۶۲	پیامدها	پیامدهای علمی-آموزشی	۰/۷۹۵
	زیرساخت‌های آموزشی	۰/۸۶۱		پیامدهای اجتماعی-سیاسی	۰/۹۱۲
	زیرساخت‌های فرهنگی	۰/۹۰۶		پیامدهای اعتقادی-اخلاقی	۰/۹۳۱
راهبردها	راهبردهای آموزشی	۰/۸۵۴		پیامدهای روانشناختی	۰/۹۰۶
	راهبردهای سیاسی-اجتماعی	۰/۸۶۸			
	راهبردهای اعتقادی-اخلاقی	۰/۸۴۵			
	راهبردهای روانشناختی	۰/۸۷۸			

بار عاملی استاندارد برای تک تک مقوله‌های اصلی و فرعی هر یک از عوامل مدل پارادایمی الگوی آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش آموزان دوره دوم متوسطه نشان داده در جدول ۲ بیشتر از ۰/۴ بودند؛ که نشان می‌دهد واریانس بین سازه و شاخص‌های آن از واریانس خطای اندازه‌گیری آن سازه بیشتر بوده است. بنابراین همه مقوله‌های اصلی و فرعی به طور معنادار به عامل زیربنایی خود مرتبط هستند و می‌توان گفت که مدل اندازه‌گیری طی ارزیابی شاخص‌های جزئی مطلوب است. همچنین هر یک از مقوله‌های فرعی به سوالات خود نیز مرتبط می‌باشند. مقادیر بارهای عاملی هر یک از سوالات مقوله‌های فرعی نیز بالاتر از ۰/۴ بود که نشان می‌دهد تمامی سوالات توانایی اندازه‌گیری مؤلفه‌های خود را دارند.

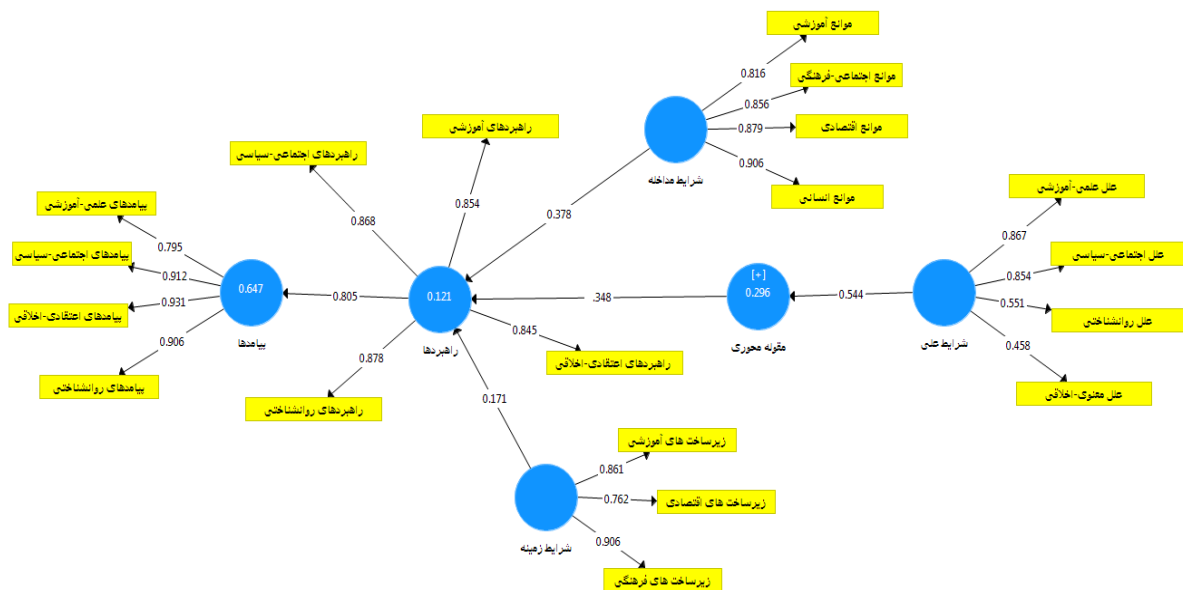
در ادامه به بررسی بخش ساختاری مدل پیشنهادی پژوهش پرداخته می‌شود. شاخص R^2 میزان واریانس تبیین شده متغیرهای نهفته درونزا را نشان می‌دهد. کوهن^۱ (۱۹۹۲) مقادیر R^2 ، ۰/۲۶، ۰/۱۳ و ۰/۰۲ را در معادلات ساختاری به ترتیب قوی، متوسط و ضعیف توصیف می‌کند. شاخص‌های اعتبار مشترک^۲ و ارتباط پیش بین^۳ متغیرها بالاتر از صفر می‌باشد که نشان دهنده کیفیت مناسب مدل است (هایر ۲۰۱۶). شاخص GOF در این مطالعه ۰/۳۹۸ بدست آمده است که با توجه به ملاک تعیین شده در حد قوی می‌باشد، بنابراین برآزش کلی مدل تایید می‌شود و مجموع مدل ساختاری و مدل اندازه‌گیری کیفیت مناسب در تبیین متغیرهای پژوهش دارند (جدول ۳).

1. Cohen
2. CV- Commuality (CV-com)
3. CV-Redundancy (CV-red)

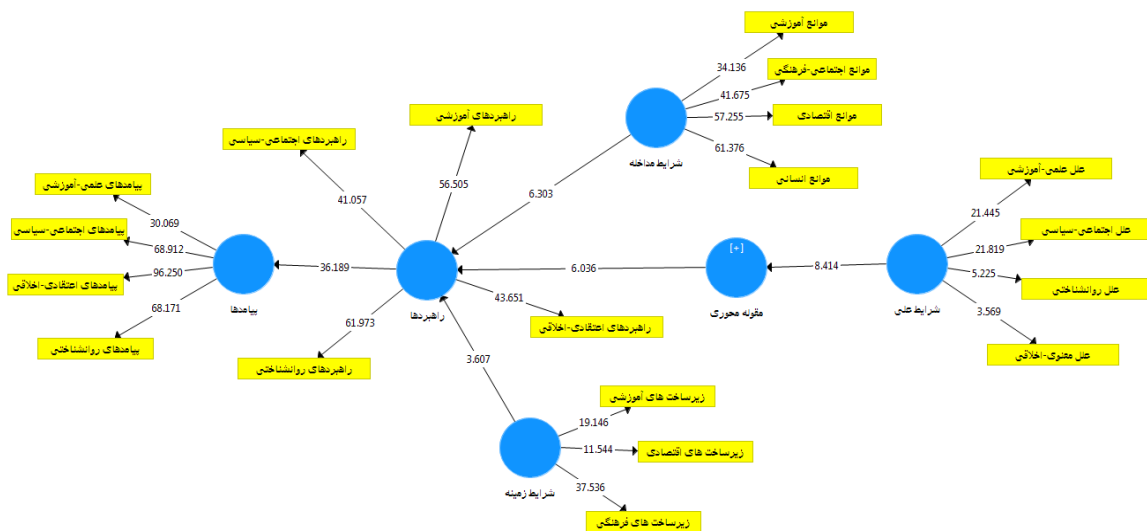
جدول ۳. شاخص‌های کیفیت مدل ساختاری

متغیرها	ضریب تعیین (R ²)	ضریب تعیین یافته (Adj.R ²)	تعیین تعدیل	CV-red	CV-com	GOF
شرایط علی	-	-	-	-	۰/۲۳۴	۰/۳۹۸
مقوله محوری	۰/۲۹۶	۰/۲۹۴	-	۰/۱۰۸	۰/۳۸۷	
شرایط مداخله‌گر	-	-	-	-	۰/۵۴۰	
شرایط زمینه‌ای	-	-	-	-	۰/۴۰۴	
راهبردها	۰/۱۲۱	۰/۱۱۹	-	۰/۵۹۳	۰/۵۳۱	
پیامدها	۰/۶۴۷	۰/۶۴۶	-	۰/۴۷۵	۰/۵۹۴	

شکل‌های ۱ و ۲ به ترتیب ضرایب استاندارد و آماره t مسیرهای بین متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. در این شکل‌ها بدلیل نمایش بهتر، متغیرهای نشانگر به صورت پنهان و با علامت مثبت بر روی متغیر پنهان نمایش داده شده است. اگر ارزش t بیشتر از ۱/۹۶ باشد به معنی وجود رابطه معنی‌دار است و اگر مقدار t بین ۱/۹۶ تا -۱/۹۶ باشد، بین متغیرها رابطه معناداری وجود ندارد. علاوه بر این در صورتی که ضرایب مسیر بیشتر از ۰/۶ باشد، به این معناست که ارتباط قوی بین متغیرها وجود دارد، اگر ضرایب مسیر بین ۰/۳ تا ۰/۶ باشد، ارتباط متوسط و در صورتی که کمتر از ۰/۳ باشد، ارتباط ضعیفی بین متغیرها وجود دارد (چین، ۲۰۰۳). بر این اساس، با توجه به نمودارهای بدست آمده می‌توان روابط بین متغیرهای پژوهش را نیز در جدول ۳ خلاصه نمود.

شکل ۱. ضرایب مسیر

شکل ۲. مقادیر آماره t

با توجه به نمودارهای به دست آمده می‌توان روابط بین متغیرهای پژوهش را نیز در جدول ۵ خلاصه نمود.

جدول ۴. نتایج اثرات مستقیم مدل پژوهش

P	۹۵٪ CI		T	B	اثرات مستقیم
	کران بالا	کران پایین			
<۰/۰۰۱	۰/۶۶۳	۰/۴۰۸	۸/۴۱۴	۰/۵۴۴	شرایط عالی ---> مقوله محوری
<۰/۰۰۱	۰/۵۱۰	۰/۱۲۱	۶/۰۳۶	۰/۳۴۸	مقوله محوری ---> راهبردها
<۰/۰۰۱	۰/۸۴۶	۰/۷۵۶	۳۶/۱۸۹	۰/۸۰۵	راهبردها ---> پیامدها
<۰/۰۰۱	۰/۴۹۳	۰/۲۶۵	۶/۳۰۳	۰/۳۷۸	مداخله‌گر ---> راهبردها
<۰/۰۰۱	۰/۲۶۸	۰/۰۷۵	۳/۶۰۷	۰/۱۷۱	شرایط زمینه‌ای ---> راهبردها

نتایج نشان می‌دهد، شرایط عالی در الگوی آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی- اخلاقی دانش آموزان دوره دوم متوسطه به میزان ۵۴/۴ درصد بر مقوله محوری، مقوله مرکزی در الگوی آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی- اخلاقی دانش آموزان دوره دوم متوسطه به میزان ۳۴/۸ درصد بر راهبردها، راهبردها در الگوی آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی- اخلاقی دانش آموزان دوره دوم متوسطه به میزان ۸۰/۵ درصد بر پیامدها، شرایط مداخله‌گر در الگوی آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی- اخلاقی دانش آموزان دوره دوم متوسطه به میزان ۳۷/۸ درصد بر راهبردها، شرایط زمینه‌ای در الگوی آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی- اخلاقی دانش آموزان دوره دوم متوسطه به میزان ۱۷/۱ درصد بر راهبردها مؤثر هستند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف اعتباریابی الگوی آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه انجام شد و یافته‌ها نشان داد که اعتبار الگوی آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه مورد تایید می‌باشد. این نتایج با یافته‌های مطالعات پیشین (3, 14, 16-19) همسو می‌باشد.

در تبیین نتایج فوق می‌توان گفت روایی و پایایی پژوهش کیفی نشان می‌دهد که کدگذاری انجام شده تا چه میزان قابل اعتماد است و به درستی انجام شده است. بر این اساس، در پژوهش حاضر نتایج حاکی از این است که مولفه‌های الگوی آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش‌آموزان به درستی استخراج شده اند و قابل اعتماد هستند. نتایج روایی عاملی پژوهش نیز نشان داد که بارهای عاملی مولفه‌های الگوی موردنظر حاکی از ساختار زیربنایی قوی این الگو هستند. در نتیجه محتوای آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش‌آموزان باید شامل افزایش توانایی‌های شناختی، افزایش توانایی‌های فراشناختی، افزایش آموزش‌های عملی، فناوری آموزشی، محیط آموزشی، علل انگیزشی، آگاهی اجتماعی، استقلال اجتماعی، درک و فهم اجتماعی و مسئولیت اجتماعی، افزایش شبکه‌های ارتباطی در مدرسه، تعاملات اجتماعی مثبت و سازنده، دانش و تربیت سیاسی خانواده‌ها، دانش سیاسی مدارس، مشارکت سیاسی، نگرش مثبت نسبت به سیاست، ارتقای قدرت تشخیص، کنترل احساسات و عواطف سیاسی و محتوای دروس، شناسایی ویژگی‌ها و توانمندی‌های خود، شناخت ارزش‌های خود، شناخت علایق خود، شناخت قوت‌ها و ضعف‌های خود، احساس شایستگی، خودباوری و عزت نفس، خودپنداره، ارتباطات مثبت و حمایتی، توانایی ابراز هیجانات، کاهش اضطراب و افسردگی، انعطاف‌پذیری روانی، شخصیت سالم، پذیرش و احترام از طرف همسالان، پذیرش و احترام از طرف خانواده، رشد و تحول قدرت عقلی، ارزش‌های مذهبی-معنوی خانوادگی، تاثیر دوستان و همسالان و تاثیر معلمان، شخصیت نوجوان، رشد شناختی-عقلی، معیارهای اخلاقی دوستان، تربیت اخلاقی خانواده، محتوای دینی-معنوی نشاط‌آور دروس، برانگیختن حس کنجکاوی باشد. همچنین در کنار محتوای آموزشی مناسب، اگر شرایط زمینه‌ای مطرح شده در پژوهش حاضر فراهم گردد و موانع استخراج شده در شرایط مداخله‌گر رفع شود، آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تاکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش‌آموزان می‌تواند پیامدهای مثبت فراوانی مانند پیامدهای علمی-آموزشی، سیاسی-اجتماعی، اعتقادی-اخلاقی و روانشناختی ایجاد کند.

همچنین می‌توان گفت مقوله محوری از جنس مسأله اصلی پژوهش است که در این پژوهش آموزش‌های چندبعدی مناسب و جامع برای دانش‌آموزان مقطع متوسطه می‌باشد. بنابراین برای پاسخ به این مسئله ابتدا باید عوامل موثر بر آموزش‌های چندبعدی

مورد بررسی قرار گیرند که همان شرایط علی هستند. شرایط علی که بیانگر وقایع یا عواملی است که مستقیماً بر مقوله اصلی تأثیر می‌گذارند و موجب وقوع یا توسعه مقوله اصلی می‌شوند. همان طور که نتایج نشان داد شرایط علی شامل علل علمی-آموزشی، علل اجتماعی-سیاسی، علل روانشناختی و علل معنوی-اخلاقی بر آموزش‌های چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تأکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه اثرگذار هستند که در تبیین سوال اصلی پژوهش دلایل تأثیر این علل بر مقوله محوری آموزش‌های چند بعدی مورد بحث و تفسیر قرار گرفت. این علل با هم باعث اجرای برنامه آموزش‌های چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تأکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه به همان شکل که مدنظر پژوهشگر است، می‌شوند.

وقتی مقوله محوری که شامل آموزش چندبعدی است توسط شرایط علی ایجاد شود، خود می‌تواند بر راهبردها تأثیرگذار باشد، زیرا راهبردها، کنش‌های متقابلی هستند که برای مدیریت، برخورد و پاسخ به مقوله اصلی انجام می‌شوند. در واقع از آن جا که در فرایند تحلیل داده بنیاد پژوهش حاضر، افراد تجربه زیسته خود را بیان کردند، مقوله محوری از جنس مسأله‌ای است که این افراد در عمل به آن پاسخ داده‌اند و این گونه مقوله راهبردها ساخته شده است. همچنین شرایط زمینه‌ای که الگوهای پایداری هستند که با زمان و مکانی خاص عجین شده‌اند و مختص همان پدیده هستند، مجموعه موقعیت‌هایی را ایجاد می‌کنند که افراد و سازمان‌ها تحت این موقعیت‌ها از خود کنش نشان می‌دهند و این کنش‌ها همان راهبردها هستند. در واقع با شناخت شرایط زمینه‌ای یک پدیده، نحوه شکل‌گیری آن پدیده در موقعیت‌های مختلف نمایان می‌شود و به این صورت است که شرایط زمینه‌ای بر راهبردها تأثیرگذار است. شرایط مداخله‌گر نیز یکی دیگر از عوامل تأثیرگذار بر راهبردها می‌باشند که به صورت مانعی برای تحقق راهبردها بروز می‌کنند. در نهایت، با توجه به این که پیامدها، نتایج و ره‌آورد به کار بستن راهبردها و اثر نهایی هستند، راهبردها باعث ایجاد پیامدها می‌شوند.

انجام این تحقیق همانند هر پژوهش دیگری با محدودیت‌هایی مواجه بود، به طوری که در مطالعات کیفی حذف کردن غرض و تعصب محقق نزدیک به غیرممکن است. بنابراین استفاده از تحلیل محتوا در مطالعات کیفی در کنار مصاحبه و پرسشنامه‌های نیمه ساختاریافته می‌تواند باعث حذف غرض و تعصب محقق شود. همچنین با توجه به اینکه الگوی پارادیمی آموزش چندبعدی با هدف ارتقاء عملکرد تحصیلی و با تأکید بر ساحت‌های تربیت اجتماعی-سیاسی، روانشناختی و معنوی-اخلاقی دانش‌آموزان بررسی و مورد سنجش قرار گرفته است، تعمیم‌پذیری یافته‌ها به دانش‌آموزان مقاطع دیگر و دانشجویان باید با احتیاط صورت گیرد و پیشنهاد می‌شود که جهت تعمیم‌پذیری بیشتر یافته‌ها، این الگو در دانش‌آموزان مقاطع دیگر و دانشجویان نیز ارزیابی شود. در نهایت پیشنهاد کاربردی ذیل برای استفاده بهینه نتایج پژوهش در سازمان آموزش و پرورش ارائه می‌گردد:

- پیشنهاد می‌شود با برگزاری آموزش‌های عملی و تجربی بیشتر جهت اکتشاف و جستجوگری، به افزایش دانش غنی و

عمیق در دانش‌آموزان دوره متوسطه کمک شود.

- پیشنهاد می‌شود معلمان، دانش‌آموزان را به صورت فعال و پویا در فرایند آموزش و یادگیری شرکت دهند و با ارائه آموزش به شیوه‌های نوین و انجام فعالیت به شکل گروهی و تیمی، سبب افزایش دانش و مهارت‌های یادگیری در دانش‌آموزان شوند.
- پیشنهاد می‌شود برای گسترش روابط اجتماعی در بین دانش‌آموزان، از طریق برگزاری جلسات گروهی و بحث و گفت‌وگوهای صمیمانه دانش‌آموزان با معلمان، فراهم کردن فرصت شرکت در مناسبت‌ها و گردهمایی‌های دانش‌آموزی به منظور افزایش شبکه‌های ارتباطی، به دانش‌آموزان جهت دستیابی به مهارت‌های ارتباطی و اجتماعی کمک شود.
- پیشنهاد می‌شود مسئولین آموزش و پرورش و مدارس شرایطی را فراهم کنند برای تعامل شایسته مدرسه و دانش‌آموزان با نهاد دولت و سایر نهادهای مدنی و سیاسی و کسب شایستگی‌هایی نظیر رعایت قانون، مسئولیت‌پذیری، مشارکت سیاسی و پاسداشت ارزش‌های اجتماعی-سیاسی.
- پیشنهاد می‌شود با حضور مشاور و متخصص روانشناسی در مدارس مقطع متوسطه و ارجاع دادن دانش‌آموزان دارای مشکلات روانشناختی به آن‌ها، حمایت‌های روانی لازم به دانش‌آموزان مقطع متوسطه ارائه گردد.
- پیشنهاد می‌شود برای فرهنگ سازی معنوی در نظام آموزشی، همه سازمان‌های آموزشی، نهادهای اجتماعی، کارگزاران فرهنگی، صدا و سیما، مطبوعات و رسانه‌ها به صورت هماهنگ و منسجم در نهادینه کردن ارزش‌های دینی و معنوی، تلاش کنند و از تفرقه پراکنی در این زمینه بپرهیزند.
- پیشنهاد می‌شود معلمان مدارس مقطع متوسطه در کنار پابندی به آداب و رسوم اجتماعی و رعایت ارزش‌ها و هنجارهای جامعه با داشتن اخلاق خوب و برقراری ارتباطات مثبت با دانش‌آموزان، باعث شوند دانش‌آموزان از رفتار آن‌ها تاثیر پذیرفته و از اخلاقیات آن‌ها به عنوان الگو پیروی نمایند.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

موازین اخلاق

در انجام این پژوهش تمامی موازین و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

حامی مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

منابع

1. Fia M, Ghasemzadeh K, Paletta A. How Higher Education Institutions Walk Their Talk on the 2030 Agenda: A Systematic Literature Review. *Higher Education Policy*. 2022;16:1-34. doi: 10.1057/s41307-022-00277-x.
2. Gugglberger LA. Health Promoting Schools: A Curated Collection. *Health Promot Int*. 2021;36:297-302. doi: 10.1093/heapro/daab037.
3. Rezaei Nasab Z, Fotouhi S. Investigating Factors Affecting Academic Decline Among High School Students in Ilam and Proposing Preventive Solutions. *Educational Journal*. 2023;18(75):70-46.
4. Zhu Y, Xu S, Wang W, Zhang L, Liu D, Liu Z, Xu Y. The Impact of Online and Offline Learning Motivation on Learning Performance: The Mediating Role of Positive Academic Emotion. *Education and Information Technologies*. 2022:1-18. doi: 10.1007/s10639-022-10961-5.
5. Siebecke DE, Jarl M. Does the Material Well-Being at Schools Successfully Compensate for Socioeconomic Disadvantages? Analysis of Resilient Schools in Sweden. *Large-Scale Assessments in Education*. 2022;10(1):1-23. doi: 10.1186/s40536-022-00130-y.
6. Abedi M, Eskandari F. The Effectiveness of Emotional Schema Therapy on Social Health and Attitudes Toward Social Issues Among Female Students in Shahin Shahr Art Schools. *Brand Afarin Monthly*. 2023;4(44):1-13.
7. Mao CC, Chen CH. Augmented Reality of 3D Content Application in Common Operational Picture Training System for Army. *International Journal of Human-Computer Interaction*. 2021:1-17. doi: 10.1080/10447318.2021.1917865.
8. Navid Tabrizi F, Golparvar M, Hasani Bagheri M. Analysis of Political Education Mechanisms in the Education System of the Islamic Republic of Iran with a Conscious Political Action Approach. *Political Sociology of the Islamic Revolution Quarterly*. 2023;4(3):121-47.
9. Doraghi S, Chualanzadeh Z, Borouni Z, editors. *The Role of Teachers in the Political, Social, and Cultural Education of Students to Train an Aware Generation in Society 2022*; Hamadan.
10. Jabbari Zahirabadi A, Shariatmadari M, Delgoshaii Y, Kordestani F. Designing and Validating a Model for Promoting Mental Health of Elementary School Students Based on the 4H Model. *Family and Health Quarterly*. 2022;12(2):26-51.
11. Rahimi Nia M, Rahimi Nia M, Askari Shahrokhbabadi F, Shojaei Ghahrezaejani A, editors. *Investigating Factors Affecting Students' Mental Health 2021*; Shirvan.
12. Araqian Mojarad F, Heidari Gorji MA, Yaghoubi T. Factors Affecting Spiritual Vitality in Students: A Narrative Review Study. *Analytical Research Journal of Nursing Faculty of Aligoudarz*. 2021;12(1):1-10.
13. Okunlola OB, Odukoja JA, Olowookere EI, Omonijo DO, Anyaegbunam MC. Relationship Between Spirituality and Academic Performance: The Experience of Selected Undergraduates in a Faith-Based University. *PalArch's Journal of Archaeology of Egypt / Egyptology*. 2021;18:1024-39.
14. Izadpanah S, Majedi H, Zabihi H. A Model of Psychological Components of the Learning Environment Emphasizing Sense of Belonging, Psychological Security, and Peer Relationships in Creating a Quality-Focused Space. *Educational Journal*. 2022;18(73):111-36.
15. Pourhashemi D, Kordestani F, Abbasi Sarook L. Identifying Factors Affecting the Academic Performance of Veteran and Martyr Students in Islamic Azad University Units of Tehran Province. *Islamic Lifestyle Centered on Health*. 2022;6(4):1-13.
16. Vakilzadeh Dizaji E, Adib Y, Daneshvar Z, Talebi B. Designing and Validating a Model for the Development of Spiritual Intelligence Among Female High School Students in Tabriz. *Women and Family Studies*. 2021;53(14):31-48.
17. Fathi Azar E, Golparvar F, Mirnesb MM, Vahedi S. A Phenomenological Study of Behavioral Problems in High School Students: Emotional-Social and Academic Challenges. *Applied Counseling Biannual Journal*. 2017;6(2):72-53.
18. Stang Rabrig J, Schwerter J, Witmer M, McElvany N. Beneficial and Negative Factors for the Development of Students' Well-Being in Educational Context. *Current Psychology*. 2023;42:31294-308. doi: 10.1007/s12144-022-04067-x.
19. Tindle R, Abo Hamza EG, Helal A, Ayoub AE, Moustafa A. A Scoping Review of the Psychosocial Correlates of Academic Performance. *British Educational Research Association*. 2022;10(3):3371. doi: 10.1002/rev3.3371.